

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel

helyben vagy vidékre postán:

Egy hóra 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei Takarékpénztári épület), hova a hirdetések és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasábos petitsorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyitlér 4 hasábos petitsorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és nyitlérért 30 kr.
Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei Takarékpénztári épület).

Kéziratot vissza nem küldetnek.

TARSADALMI HETILAP.

Táviratok.

Te Deum.

Budapest, május 3. (A „H. É.” eredeti táv.) Már a kora reggeli órákban be volt borulva az ég. Komor, nehéz felhők csüggtek alá, olyan nehezek és sulyosak mint az ólommadár.

Tegnap éjjel is folyton zuhogott az eső, nagyon sokat ártva szép díszítéseinknek s ma, ama bizonyos kora reggeli órákban csakugy lógott az eső a levegőben.

Hanem azért meg voltunk valahogy. Díszítéseink megázva is nagyon szépen festettek. A lakosság ezrével tödült át Budavárába, nagy és kis hajókon, gyalog kocsin és — képzeltben.

Mert bizony a várba alig hogy ötvenezer ember fér el és ezeknek mindnek jegyet kellett előmutatniok. Hanem azért megtelt a várnak az a része, amelyen a menet elvonulandó volt, — zsunolóság, nagyon szép, elegáns közönséggel.

A kocsik felvonulása megkezdődött már kilenc órákor s rengeteg és gyönyörű díszruhákat lehetett látni. A mai felvonulás azonban annyiban föltötte állott a tegnapihoz, hogy ma nagyon sok volt a díszhintó, — roppant nagy, üveges kocsik, hajporos inasokkal, rengeteg aranyozású szerszámokkal — és sok a magyar díszruhás — asszony. Ez utóbbi pedig a legtrikább látványok közé tartozik és a leggyönyörűbb, — nemcsak azért S különösen a néző közönség női része úgy törte magát ezért a látványosságért, hogy már szinte sok volt. Nem mintha tolakodtak volna épen, mert az még nem ártott meg az ünnepi hangulatnak, de az ő sajátos hangulatok volt olyan, mintha teljesen elfeledkeztek volna arról a magasztos akusáról, amely előtt állottak, amidőn a legelső magyar ember, az ország legfőbbjeivel járul az Ur elé, hálát adni ezért az elmúlt ezer esztendőért és könyörögni a magyarok istenéhez azért a másikkért, a melynek küszöbén állunk. . .

Amikor megszólaltak az »ősrégi új« Mátyás-templom harangjai, ünnepélyesen, erősen, szép érczes hangjukkal, — mégis csöndes lett a tömeg. Vágtató rendőrök szorították a díszhintókat és díszmagyarokat, hogy siessenek, igyekezzenek, haladjanak előre, mert nyomban jó a király? Egy negyeddél tizenegy előtt tiszta volt az út, — s hallatszott messziről az »éjlen«, — halkán, majd erősebben, mindig jobban, aztán megint csönd lett.

Fölbukkant a legelső lovasfutár, csodálatos pejlóvon s vezette a kirendelt huszárszázados. Aztán jöttek: az udvar, mind a hányan voltak; (a daliás József főherceg már előbb elhaladt nejjével, hatfogatu remek hintóban) a szépséges Stefánia főhercegnő, a levente Frigyes és Ottó és mind a többiek, csodálatos szép fogatokon.

Majd viharossá vált az éljenzés. Messziről lehetett látni, hogy a tömeg kendőket lobogtat, kalapokkal integet; az éljenzés mint a futó tűz, úgy terjed ajkról ajkra, már éljenez és lelkesül mindenki, anélkül, hogy látnák it. Remek nyolcz fehér ló von egy pompás, csupa aranyal megrakott hintót, amely roppant egy darab s fölül szinte csupa tükör üveg; abban ül egy nyájasan mosolygó, szelid kék szemű, jóságos tekintetű ősz ur: a király s mellette egy szépséges asszony, mélyen lefátyolozva, fekete magyar ruhában.

Mögöttük lovagolt a nemes apródok, aztán a magyar és osztrák nemes testőrök, egy század lovashusár.

A király bement a templomba s vele az egész uralkodóház és az ország nagyjai. A Gellértről, a Dunán álló hadihajókról megdördült az ágyu és

bent a templomban fölzugó orgonaszó mellett tizenhat millió magyar (névében röpül ég felé a fohász: »Téged isten, dicsérünk! . . .«

A »Te deum«-hoz fogható fenséges látványosság, a koronázás óta nem gyönyörködtette az ünneplő magyar székes-fővárost. A templom ajtajában Vaszary Kolozs hercegprímás fogadta a királyi-párt. A mise után az oltár mellett mondotta el a primás beszédét, mely a maga nemében hatalmas szóközi remekmű volt s méltó rá, hogy a milleniumi ifjuság mint milleniumi hymnust tanulja be.

A lángoló hazafisággal, bátor, nemes szókimondással perczipiált kolosszális szép beszédért a kivonuláskor a király és királyné rendkívül melegen gratuláltak a hercegprímásnak.

Este pazar fényű kivilágítás volt; a tündéri fényárban uszó utcákon, dunasorokon százezrekre menő néptömegek tolongtak. A dunasorok mesés tableaujához méltó kiegészítésül járult a hadihajók mondába illő kivilágítása. A Gellérten órákig tartott a tüzi játék; közben egyszerre hatóles lángbetűkkel ragyogott föl: 1896. *Éljen a király, éljen a hazá s ugyancsak lángvonalakból a magyarokora na, mire az előven Dunasor egyetlen egetrengető »éjlen«-ben tört ki.*

A király később udvarával együtt megtekintette a kivilágítást s távozva gróf Festetich Tasziló estélyét látogatta meg.

A moszkvai koronázás.

Budapest, május . (A „H. É.” ered. táv.) Mint Péterváriól írják, a csárj párnak Moszkvában tartózkodása alatt naponta 5000 embert fognak ingyen élelemmel ellátni. A koronázás napján tizezer ember számára lakomát rendeznek.

Szerbek a millenium ellen.

Budapest, máj. 4. (A „H. É.” ered. táv.) Belgrádból jelenti tudósítónk, hogy ma délben egy csoport diák, többnyire a teológusok, Mihály fejedelem szobra előtt elégetett egy magyar zászlót, melyet maguk készítettek. A rendőrség nem léphetett közbe, mert az egész dolog igen gyorsan folyt le. Este nagy tömeg szerb, orosz és francia zászlókkal a királyi palota elé, azután a francia és orosz követség elé vonult és [a magyar kereskedelmi muzeumot készült megtámadni, de ebben megakadályozta a rendőrség, mely ismételve sortűzet adott. Többen megsebesültek; a tüntetők által magukkal hozott zászlókat elkobozták. Számos elfogatás történt. A városi prefektust és a csendőrség parancsuokát megfosztották.

H I R E K.

* **Uj doktor.** Stocker József ügyvédjelöltet szombaton avatták fel a kolozsvári egyetemen a jogi tudományok doktorává.

* **Az új műcsarnok felavatása.** A király, az egész udvar és meghívott előkelő vendégek jelenlétében ma délután 1 órákor avatják fel a városligeti új műcsarnokot ünnepélyesen. A felavatás egyuttal ünnepélyesen megnyitása is lesz az ezredéves országos kiállítás képzőművészeti csoportját kiállításának. A vermissage tegnap vasárnap volt mely alkalommal délután három és öt óra között dr. Wallacis Gyula közoktatásügyi miniszter is megtekintette a kiállítást. A tárlat ma délután 3 órától kezdve a nagy közönségnek is nyitva lesz.

* **Őrült a király kocsijánál.** Tegnapelőtt délelőtt, mikor a király a kiállítás megnyitására hajtatott, a fürdő-utca és bálvány-utca sarkán a néző közönségből egy ember rontott elő és hangosan éljenezve rohant a király robogó kocsija után. A közeli rendőrök persze azonnal nyakon csipték és a kapitányságra kísérték, a hol kitünt, hogy Beregi Gábornak hívják, vidéki tanító és egy kicsit az esze van megkibbanva.

* **Blaha Lujza jubeliuma.** Május 7-ikén, csütörtökön, telik el huszonöt esztendeje annak, hogy Blaha Lujza, mint a nagyvárad-debreczeni színtársulat tagja, először lépett fel a Nemzeti Színházban. A művésznő a „Tündérlak Magyarhonban” című népszínműben játszott s ebben a darabban fogja megülni a Népszínházban művészpályájának ezt a huszonöt éves fordulóját. Ezen az előadáson a népszínmű legapróbb epizód szerepeit is elsőrendű tagoknak osztják. Blaha Lujza különben, két havi szünet után, május 5-ikén, kedden lép fel először „A piros bugyellárisban, a Török Zsófi szerepében. Pénteken a „Szókimondó asszonyosság” című szerepét játssza.

* **A zenekedvelők dalárdája a városi diszközgyűlésen.** A millenium alkalmából a város közönsége tudvalevőleg diszközgyűlést tart, melyet este a nagy bankett fog követni a „Fekete Sas” nagytermében. Ez alkalommal újból produkálni fogja magát Beleznay jeles gárdája. Alkalmunk volt a próbákon hallani e kitünő férfart s hisszük, nagy hatást fog kelteni a sok szép új dal precíz és imponáló erejű előadásával. Miut halljuk ugyancsak ez estén a katonaság diszkarodót fog tartani a kivilágított városban keresztül.

* **Ismét sertésvész.** A sertésvész úgy látszik, komoly jelleget ölt Biharmegyében. A veszedelmes állatjárvány Feketegyőrös és Hegyközpályiban is fellépett. A főszolgabírók a szükséges intézkedéseket megtették s a zárlatot a nevezett községekre elrendelték.

* **Hurczolkodás.** A postikus májusnak megvan az ő saját külön specialitása: a hurczolkodás. Ez a tény tudvalevőleg ember emlékezet óta a legkellemesebb szórakozások egyike, a mit a közönséges halandó, a ki nem született háziurnak, minden zugába kíván a föld kereségének, csak a saját otthonába nem. A mult napokban ugyszólván az egész város vándorolt, szokatlan sürgés forgás urelkodott mindenütt, delassankiat lecsillapodtak a felvert hullámok, s a polgárok békésen élnek új otthonukban.

* **Selyemtenyésztes.** Az országos selyemtenyésztes hivatal Morva y Julia k. a.-t küldötte Nagyváradra a selyemtenyésztes begyakorlására. Ezer gramm petét hozott magával a megbízott tenyésztő-nő, tehát szivesen fogadnak új jelentkezőket. A keltetés a jövő szerdán veszi kezdetét a városligeti pályaházban. A kikelt hernyók kiosztása pedig 4—8—16 grammonként 8—10 nap mulva.

* **Tűz a vidéken.** Vészharangok zugása riasztotta fel a napokban Pocsaj község lakosságát. Seres Gábor asztalos mester meghasonolva magával, felgyújtotta saját házát, aztán a kertben gyönyörködött a látványban, majd az oltani sietőket akadályozta s azzal fenyegette, hogy felgyújtja ő még ma a sógora házát is, aztán az egész falut, mire a közveszélyes embert letartóztatták. A falu beliek a tüzet csakhamar eloltották.

* **Neuman M. Sándor férfi- és gyermek nagy ruharaktára.** Nagyvárad, Bémer-ter Poyvár-ház. Férfi- és gyermek-ruhák a legnagyobb választékban. Múltányos árak, pontos kiszolgálás.

MITTEILER EDE

férfi szabó-tizlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apáczák bérháza. A legujabb tavaszi és nyári szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legujabb szabás szerint. Szöveteket méterenként gyári áron adják.

Ü l é s e k.

A Nagyváradi Ipartestület diszgyűlése.

(Az elagott iparosok menházának ünnepélyes felavatása.)

Nagyváradi társadalmának egyik tekintélyes, hazafiás eleme imponzáns ünnepet ült tegnap vasárnap délelőtt a „Fekete Sas” nagytermében.

Már maga a tény, hogy derék, hazafiás iparos polgárságunk megelőzte a város egész társadalmát a „Millenium” megünneplésében, elismerést és dicsőítést érdemel.

Elismerést érdemel nemcsak azért, mert legelőször engedett honfi szíve sugallatának, s adott méltó kifejezést lelkesedésének, hanem azért is, mert hazafiasságát a legszebb, legmagasztosabb őszhangzásba tudta hozni hivatásával, a hazafiasság ünnepélyét a humanizmus ünnepélyével.

A tegnap lefolyt díszes ünnepély kimagasló momentum társadalmunk egy jelentékeny osztályának életében, mert nemcsak zászlóvivője lett a többi millenárius ünnepségeknél, hanem a millenium emlékét olyan áldásos és magasztos monumentummal örökítette meg, mint az elagott iparosok menháza.

A diszgyűlésről, s a menház felavatásáról tudósítónk a következőket írja:

A „Sas” szálloda nagy termét zsúfolásig töltötte meg a majdnem teljes számban megjelent iparos polgárság, mikor Bertsey György ipartestületi elnök a diszgyűlést ünnepélyes szavakkal megnyitotta; a jegyzőkönyv hitelesítésére Török József, Müller Salamon és Hant László iparosokat kérte föl. Ezután az iparosifjak dalárdája a királyi himnuszot énekelte el.

Jankovich Dezső ipartestületi jegyző a szépen kidolgozott lendületes előjárású emlékiratot, egyben a menházra adakozók teljes névsorával olvasta fel, mit a diszgyűlés, elnök főbírására tudomásul vett.

Müller Salamon indítványozza, hogy elnöknek a menház létesítése körül szerzett érdemeiért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak, s 50 frtot adományoz a menház javára.

A „Szózat” elnéklése után testüleg vonulnak a menház udvarára, hol Bertsey György elnök szép, meghatótt beszéd kíséretében mutatja be a megjelenteknek a menház 6 első lakóját: Végz Mátyas gondnokot, Ungvári Mária gondnokot, Gábor Ferencz, Juhász Lajos, Szabó Károly, Máté András elagott iparosokat.

A „Réti népkör” megnyitása.

Diszgyűlés.

Rég érette már Olasz városrészi polgársága egy népkör lét szükségességét; a sokáig halaszgatott eszme végre testet öltött, s ma már a „Réti népkör” egy pár áldozatkész polgár buzgólkodása folytán végleg megalakult.

Tegnap vasárnap nyitotta meg Gábor János elnök a nagy fürdő-utcai Szervanszkyházban levő népkört. A szép számban megjelent tagok hangos éljenzése felett az elnök hazafiás megnyitó beszédjével. A megnyitó után dr. Makray Pál a kör ügyésze lepett a felolvasó asztalra, ismertette a kör megalakulásának körülményeit, a kezdeti küzdelmeit. Beszédjéből kitűnik, hogy az új népkörnek 313 rendes és 16 alapító tagja van.

Azután Köröcsy Endre román. kath. káplán beszélt figyelmet érdemlő szavakban. „A szerepet társadalmi hatásai”-ról.

Hatásos beszédjében kiemeli, hogy a társulás egyedüli alapját s végcéljét csakis a szeretet képezheti és kéri tagtársait, hogy szemük előtt mindig csak a szeretet lebegjen, mert csak így lesz az új kör életterős.

Majd áttér a nemzeti ünnepre, s hazafiás szónoklatát általános éljenzés közepette fejezi be.

A diszgyűlést dr. Váry Szabó Béla a jeles szónok beszéde zárta be.

Az új népkör három tágas szobából áll; a létesítendő könyvtár részére külön szoba áll rendelkezésre. A termek csinosan egyszerűséggel vannak berendezve. A tagok szórakoztatására a kör udvarán teke pályát létesített a buzgó vezetőség.

Délután 4 órakor a kör helyiségeinek felavatása folyt le, zeneszó és vig mulatozás kíséretében.

A kereskedő ifjak körének közgyűlése.

Városunk nagy száma egy-letei közül egy sem részesül a tagok részéről oly közönyben, mint a kereskedő ifjak köre; pedig talán egy sem nyújt annyi kényelmet, szórakozást tagjainak, mint éppen ez s mégis a mérleg lapjain ijeszítőn terjeszti szét széles szárnyait a csunya madár: a deficizit.

A tegnapi közgyűlésen Kiss Károly elnökölt. Klein Sándor titkár jelentésének felolvasása és a zárszámadások mérleg jóváhagyása után, Aufrecht Vilmos adta elő a vagyoni állapot rendezése iránti indítványát s kiemelte, hogy a hiány legfőbb oka, a drága lakás, mit okvetlenül változtatni kell. Az indítvány helyesléssel találkozott. Kiseb indítványok után a választásokat ejtették meg.

Löwenstein Zsigmond körelnök szép szavakkal méltatja Beczkay Lajos érdemeit s indítványára egyhangú lelkesedéssel Beczkay Lajost választják meg elnöknek, ki a megtisztelő bizalmat megköszönve, hangsúlyozza, hogy az elnöki széket, csak az esetre hajlandó elfogadni, ha Aufrecht Vilmos főtebbi elfogadott indítványát keresztül is viszik.

Az elnök szavaira felhangzó éljenzés elhangzása után a választmányi tagok névsorát állapították meg szavazás útján. A legtöbb szavazatot kaptak s így a választmány tagjai lettek:

Kucsz Gusztáv, Lusztig Jakab, Dr. Moskovits József, Dr. Adorján Armin ügyész, Kelen Béla, Jankay Antal, Sebő Izó, Friss Zsigmond, Elek József, Mertz Nándor, Kiss Károly, Fábry István, Nagy Mihály, Aufrecht Lajos, Löwenstein Zsigmond, Ajtay Gyula, Klein Sándor, Schönfeld Lajos, Löwy Ignátz, Weisz Ernő, Aufrecht Vilmos, Friedländer Herman, Kalenda János, Lux Miklós, Mihály Jenő, Spitzer Vilmos, Wallerstein Mór, Jakab Emil, Munk Mór, Grünfeld Samu, Sztójka László, Schönberger A. Armin, Kugler Ferencz.

A báró Hirsch Mór egyesület nagyváradi fiókja vasárnap délután népes közgyűlést tartott. A gyűlés egyetlen tárgya, az egyület elhunyt védnöke: b. Hirsch emlékének megörökítése volt. Dr. Adorján Armin elnök a kegyelet őszinte hangján hallatta b. Hirsch jótetteit s azt az ürt, melyet halála által az emberiség szenvedett. Indítványára a közgyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy b. Hirsch emlékének jegyzőkönyvében megörökíti és ezt az özvegynek elküldi és a netán megtartandó gyászünnepélyeken testületileg részt vesz; minden évben egyszer megemlékezik az elhaltról és arcképét a hivatalos helyiségben elhelyezi. A kegyeletes hangulatu közgyűlés ezeket elfogadta.

S z i n h á z.

Bemutakozások. Szombaton tartotta a kolozsvári színtársulat első debut-jét, mely mintegy szankcionálta Megyeri színészeinek messze jó hírét. A társulat egy pár fiatal, nagy reményekre jogosító erőt hozott magával, de elhozta a régi viharedzett kolozszusokot is, hogy résen legyenek, ha a szárnybontó fiatalok megíngának.

A régielők elég most annyit konstatálnunk, hogy még mindig a régielők; az új tehetségekről pedig No majd beszélgetni fogunk magukról. Addig pedig csak hadd öregedjenek.

A szökött katona. A tegnapi délutáni előadásban folytatódott a bemutatkozás, ha ugyan ennek nevezhetjük a Dayka Balászt, kire még nagyon jól és nagyon kellemesen emlékszik vissza a nagyváradi közönség. Igazán kár, hogy tegnapi délután nem szerzett magának meggyőződést, milyen remek, fejlett organummal tért vissza népszínművek hőseinek emegyönyörű csengő baritonhangú személyesítője.

Nem is dicsérjük eléggé, ha csak annyit mondunk róla, hogy elfeledtetni »Hunyadi«-t.

A délutáni előadásnak egy másik kedves érdekessége a kis népszínmű énekesnő: Réti Lina, egy valóságos filigrán Réthi Laura Arcz, természet, játék, a finom, sokat ígérő hanganyag, maga az egész kis kedves, sokat ígérő organum meglepően emlékeztet a mi hűtlen pacsirtánkra.

No de reméljük, hogy a kis pacsirtafiók, a kis »Lina« majd kinövi magát »Laurává«.

Rózsahegy jó natur burschnak ígérkezik,

de majd akkor fogunk róla véleményt mondani, mikor nekünk és nem a karzatnak játszik.

Laczkó Arankát mintha kicserélték volna, úgy látszik, most inkább elemében volt.

Általában az egész délutáni előadás nagyon sikerült, s ha nem féltünk a közönség érdekét, szinte pazarlásnak nevezhetnők.

A szereplőket többször kitapsolták.

Czigánybáró. Tegnap este mutatkozott be a jórészt új tagokból álló operette társulat s mondhatjuk igen szép sikerrel. Strausz e fülbemászó zenéjű operettje — mint mindig — úgy most is nagy közönséget vonzott a színpadra s az nem is fukarkodott a tapssal.

A czimszerepet Mezei Mihály, kitűnő hangú tenoristánk adta. Róla fölösleges sokat beszélnünk. Az ő érczes tenorja már eléggé ismeretes közönségünk előtt. Beléptekor zajos tapsokkal fogadta a közönség régi kedvencét.

Teljesen újjak voltak S. Áldor Juliska (Saffi), Lányi Edith (Arzéna), Kantay Teréz (Czipra), Vendrey Ferencz (Zsupán) és Leövey Leó (Carnero).

S. Áldor Juliska rendelkezik mindazon kelésekkel, miket egy primadonnától elvárhatunk. Szép színpadi alak, átgondolt játék s a mi fő, a nagy terjedelmű mezzó soprán hang keltett általános tetszést, melylyel igen jól tud bánni, különösen a pianói tiszta s kellemes csengésűek. Azt hisszük Megyeri jó acquiritóra tett szert benne s az operette primadonna szerepét szép sikerrel fogja betölteni.

Lányi Edith szintén kellemes megjelenésű színpadi alak s habár hangja nem nagy terjedelmű, de igen tiszta és iskolázott ügyes játéka van. — A flageolet hangját tisztán, kifogástalanul adta elő. A másodénekesnő szerepkörét jól fogja betölteni.

Kantay Teréz mint alténekesnő méltán sorakozott a kettő melé. A jóslási jelenetnél precízzen előadott énekével és játékaival zajos tapsokat aratott.

Vendrey Ferencz egy csapásra meghódította a közönséget. Kitűnő komikus s Zsupánja a legsikerültebb alakítások egyike volt és méltán sorakozott a mai közönségünk által látott jeles alakítások mellé. Vendrey a vígjátéki apa szerepkörét fogja betölteni s így bővebben majd akkor írunk róla, ha ily szerepben föllep.

Jóízű, természetes humora élénken emlékeztet Szathmáry Árpád, a kitűnő komikus játéka.

Leövey Leó kissé hideg komikus. Lehet, hogy a szerep nem egyéniségéhez való, de ha alakítását a Rónaszéki feledhetetlen Carneróval összehasonlítjuk, akkor az övé még árnyéka sem lehet amazénak. Lehet, hogy más szerepben jobban meg fog felelni.

A karok erőteljesek s igen jól működtek. A zene pedig valóban tökéletes s tényleg katonák precíz játéka nagyban hozzájárult az előadás sikeréhez. A karmester Müller Ottó is tapasztalt, ügyes vezénylőnek bizonyult.

* **Hírek a színpadokról.** Ma a Vasgyárost, Ohnet kitűnő színművét adják a színpadon. A czimszerepet Klenovits György a társulat jeles fiatal hősszínészét játsza, ki a megnyitó előadásban Petur bánjával már oly szép sikert aratott. Ez estén fog bemutatkozni Cserny Berta mint Clair. A művésznőnek ez egyik legjobb szerepe. Athenais K. Szerémy Gizella játsza. Kivülők: Szentgyörgyi, Bartos, Janovics, Rózsahegy, Laczkó Aranka, Béres Mari és Fekete Rózsika játszzák a darab főbb szerepeit. A katonazenekar elfoglaltsága miatt a heti műsor rendje némi változást szenvedett. Ehez képest kedden a »Bányamester« Zeller operettje kerül színpadra, a női szerepekben S. Áldor Juliskával, Lányi Edittel és Kantay Terézzel, kik a Czigánybáró tegnapi előadásán oly szép sikert arattak s kiknek újabb szereplése elé, így érdeklél nézhetünk. A férfi szerepeket: Vendrey Ferencz, Józsa Lajos és széplangu tenoristánk Mezei Mihály játsszák. Megyeri igazgató első felépése ezek szerint szerdára marad. Az igazgatót a Bisson »Válástán« című vígjátékában fogjuk viszontlátni a színpadon. Duval, a hőbortos zeneszerzőt játsza. Ez az alakítása ma is élénk emlékezetében van közönségünknek. Mellette: K. Szerémy Gizella, Cserny Berta, Kantay Teréz, Vendrey, Bartos, Janovics játszzák a darab jobb szerepeit.

FLEGMAN ARMIN-nál
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca elején

ruhászövetek, fekete Ternék, kész női felöltők, chiffon, vászon, asztalneműek, mosó-voil Piquetek, Batistok, diszkellékek és hozzávalók

Teljesen leszállított árban
kaphatók.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom a **favaszi idényre**, általánosan elismert szolid árak mellett **csakis elsőrendű gyárakból** beszerzett

kalap-, czipő- és uri-divat
nagy raktáramat.

LEITNER LAZAR
Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-szállodával szemben.
TELEPHON. Alapítástott 1878.

Ü n n e p.

Nagyvárad, május 4.

A magyar nemzet ünnepeit ül!

Ezer éve már, hogy a magyar nép hősi karja a közép kor sötétségében megvillogtatta fényes kardját s Európa közepén egy darabb földet vágott ki magának, amelynek neve Magyarország lett.

Ezer éve élünk itt. Nemes büszkeség szállhatja meg szívünket, lelkünket, ha rá gondolunk, hogy nincs nemzet Európában, mely régibb multra mutathatna, mint mi.

S milyen multra!

Ez a maroknyi nép, mely messze keletről jött ide idegen, nagy népek tengerébe, ment keresztül olyan viharokon, amilyeneken talán egyetlen nép sem. Állott a hatalom tetőpontján, járt a sir szélén sokszor, nagyon sokszor.

Végig gázolt rajta Sajónál a „vad tatár chán xerxesi táborá“; dicsőségünk ragyogó napját elhomályosítá a félhold Mohácsnál, mely „nemzeti létünk nagy temetője“ lett; alig félszázaddal ezelőtt Világosnál tépték ki kezünkől a lobogót, melyet jogaink kiküzdésére felemeltünk.

Ezer esztendő alatt háromszor állottunk a sir szélén; de is'en nem akarta, hogy elveszünk; nem akarhatta, hogy elpusztuljon e helyről az a nép, mely egykor véd-paizsul szolgált Európának; mely a tatártól, töröktől megmentette a keresztény civiliz-

zációt, mialatt világrészünk többi népei a béke művein munkáltak.

Forgassátok végig történelmünk lapjait, kiolvashatjátok azokból a legnagyobb csodát, amit valaha a Gondviselés végbe vitt, azt t. i. hogy a maroknyi nép nagy küldetése teljesítése közben el nem pusztult, hanem túlélve minden csapást, minden szerencsétlenséget, ifju erővel tör előre, jövő misszióját is betölteni.

Ünnepelhetünk bátran, a nemes öntudat fölemelő büszkeségével, mert hiszen a munka, melyet a pár nap előtt megnyitott országos kiállítás felmutat, a mi munkánk, a magyar nemzeté!

Jöhetnek a népek hozzánk, megkérdezni: ha vajjon képesek vagyunk-e a munka versenyében megállani. Rámutatunk a magyar nemzet alkotásaira: Ime nézzétek! Kevés ideje még, alig néhány évtizede, hogy a béke művein munkálunk, de eddigi munkálkodásunk is fényes tanúbizonyosságot tesz róla, hogy van bennünk akarat, van hivatottság e téren is diadallal küzdeni.

Ellenségeink, bent és kint egyaránt, mindent elkövettek arra nézve, hogy ezredéves kiállításunk ne sikerüljön. Hála istennek, erőlködéseik kudarcot vallottak eddig, s még nagyobb kudarcot fognak vallani ezután.

A nemzet akarta, a nemzet fölkent apostoli királya akarta, hogy sikerüljön a kiállítás. A nemzet és király egyetértő akaratával szemben ki tehetné kétségessé a sikert? Senki.

Hát ünnepeljünk emelkedett szívvel, emelkedett lélekkel. Egy ezred éve, hogy itt vagyunk. Töltsön el azon öntudat, hogy a hazaszeretet munkássága ragyogó napokat hoz még a magyar nemzetre a mindenható isten jóvoltából és segítségével.

Isten segits. népek nagy istene!

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

Ezer év.

— Történelmünk dióhéjban. —

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —

A ki a világ történetét figyelemmel tanulmányozza, csakhamar észreveszi, hogy az emberiség történetének folytonosan változó lapjai közt vannak homályosak is, midőn a mély homályban alig tudunk különbséget tenni a komoly való és a hízelt mese közt. Ilyen homályos lapot képez az egyetemes világtörténelem nagy könyvében a IX-d század vége és a X-ik század kezdete. A régi még romokban hever és az újvilág még nem alakult. Egész Közép-Európában irással nem foglalkozott senki, legföllebb egy-két kolostorban másolták a szent könyveket és jegyezték fel valamely kiválóbb eseményt, melynek zaja a kolostor falain behatolt. Ez időben nagy népcsoportok jelennek meg Európa mezein, és tűnnek el onnan anélkül, hogy megtudnók mondani: honnan kerültek elő és hova tűntek. Új államok alakulnak mint egy varázsütésre és semmisülnek meg, mint üres fátorkék. Ez időben tűnik elő a homályból Lengyelország; keletkezik a harcok viharában a Nagy-Moravia és szétfoszlik észrevétlenül a csaták zavarában. Épen

akkor, és épen úgy észrevétlenül jelenik meg Európa közepén a Tisza és Duna partjain a magyar. Megjelenésének idejéről csak három írott adatunk van: a két bizánczi császár, t. i. a biborban született Konstantin és a bölcs Leótól. E két császári író azonban egyik megbecsülhetetlen adatok mellett őseink megjelenésének idejéről elfogadható adatokat nem nyújt; marad tehát egyedül a harmadik írott adatunk, a Fuldai évkönyvek. Ezek írója egykoru és szavai csaknem teljesen megegyeznek azokéval, kik kevés utóbb őseinkről megemlékeztek. Azért a fuldai évkönyveket semmiféle sophisma megzavarni és hitelességökből kiforgatni nem fogja. Ezen évkönyvek a magyarok első megjelenését e hazában Arnulf bajor királynak, a későbbi német császárnak tulajdonítják. Arnulf ugyanis nagyravágyó hűbérsévével, a vitéz Szvatoplukkal háboruba keveredett, de nem bírván vele, szövetségesek után nézett, és minthogy közelében olyanokat nem talált, felkereste etelközi hazájokban a magyarokat. A magyaroknak tettett az ajánlat, minek folytán követet küldtek Arnulffhoz, ki ez időben Ausztriában tartzkodott. Itten megbeszéltek a hadjárat tervét és közösen elhatározták, hogy a következő tavaszon Arnulf délről és nyugatról, a magyarok keletről rottanak Szvatopluk birtokára. A mit a szövetséges felek elhatároztak, azt végre is hajtották 894-ben. A csatán előbb a magyarok jelennek meg. A lovas

Ami nekünk is kellene.

Nagyvárad, május 4.

Nem nagyon régen, amikor egyik közigazgatási bizottsági ülésben egyik jelesebb tag azt indítványozta, hogy kéressék fel a pénzügyminiszter, miszerint a nagyvárad kir. adóhivatalt pénzbeváltói joggal is ruházza fel, úgy kérdeztük magunktól, hogy tulajdonképen mi is van ebben?

Hát csakugyan van valami.

Az állami bankjegyeknek bevonása és azok helyett ezüst és aranyértéknek kibocsátása folyamatban van.

A kir. adóhivatalok ezüsttel fizetnek, 100 fit ezüstpénznek koronákban való postai küldése nehézséggel jár.

De nehézséggel jár még a postára nézve is, mert sulya megfelel a külföldi hasonló pénz nemek egyenértékének, csomagolása veszélyes, mivel hogy a pénzeszacskó nem olyan árulkodó, mint a papiros.

Az osztrák-magyar nemzeti bank bankjegyei azonban élnek még mostan is és bizonyára élni fognak mindaddig, míg a bank maga is élni fog.

Nagyvárad kereskedelmi forgalmának terjedelmes volta megérdemlené, hogy az összminiszterium nagyobb gondot fordítana reá.

Ott, ahol a közadó olyan mértékfölötti sulylyal nehezedik a város lakosaira, lévén nyakába szóva a házbéradó, mely egyáltalában nincs arányban a házosztályadóval, az államnak, a kormánynak kötelessége az adófizetők előnyére minden lehető megtenni.

Akik még emlékeznek régi időre, tudhatják jól, mily küzdelembe került az Osztrák-Magyar nemzeti bank fiók telepének felállítása Nagyváradon, mily erővel kellett küzdenie a kereskedelmi és iparkamaráért, menyi lármában került a vámhivatal felállítása.

A kereskedelmi és iparkamara iránti küzdelemünkben elmentünk a törvény megszegéseig, határozottan megtagadtuk a kültagok választását, amit báró Kemény Gábor miniszter ur egykor olyan zokon vett, hogy szemére hányt a nála egy küldöttség élén tisztelgő polgármesterünknek.

Évek óta sürgetjük, kérjük, követeljük a pénzügyi hivataloknak a város belterületén leendő egyesítését, küzdelemünk azonban sikertelen, mert mert nem hallgattnak reánk Budapesten.

Hát most egyszerű a mi kérésünk.

Ruházza fel a pénzügyminiszter ur a helybeli-

csapatok sok nehézséggel küzdenek az erdők, hegyes fákkal eltorlasztott vidéken, de azért sikerük csakhamar teljes, midőn nyárfolytán Arnulf is megjelenik a harctéren. A vitéz Szvatopluk kétségbeesve védé országát haláláig, mely még ugyanazon évben bekövetkezett. A magyarok gazdag zsákmánnyal tértek vissza etelközi hazájukba. E gazdag zsákmány s a Szvatopluk halálával bomlásnak induló birodalom és még inkább az ezen hadjárat alkalmából megismert szép és termékeny vidék, honi hagyományunk szerint az etelközi hazában ért csapás arra birta őseinket, hogy a következő évben hivatlanul is megjelenjenek a Tisza-Duna partjain.

Ezzel megszűnnek minden akkorbéli forrásaink. Mindössze annyit enged sejtetni a salzburgi püspök levele IX-dik János pápához, hogy Pannonia 899-ben még nem volt legalább egészen a magyarok birtokában, de 901-ben az itáliai hadjárat alkalmával már kétségtelenül ott volt.

Míg a komoly történelem forrásai oly fukarul nyilatkoznak az ezredéves magyar állam keletkezéséről, azalatt nemzeti hagyományaink a legpontosabb részletességgel beszélnek el a honfoglalás történetét. Ezekből tudjuk, hogy ezer év előtt e földön csupán apró töredék-népek laktak: szlávok a felvidéken, avar, bolgár és római maradványok a Dunántúli részeken, tarkázva némi germán és dél-

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsi-mázak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN kizárólagos festékkereskedésében, Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

kir. adóhivatalt pénzbevéltási joggal is, hogy ne mondhasa a nagyváradi kereskedőknek a kir. adótárnok:

— Hja! magamnak is csak ezüst pénzem van, amit ládászámra küldenek Budapestről.

És ebben az adótárnoknak tökéletesen igaza van.

Hanem akkor nem volna szabad olyan szük és sötét helyre szorítani azt a királyi adóhivatalt, mint ahol most van.

—6.

Egy korszerű klárusítási hely!

E czég megkülönböztetett bizalmat és támogatást nyújt.

Kárpáty Miklós

Elegans női és úri divatruházában

Zöldfa-utca. NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

mert Nagyvárad és megyéinkből Elismerő nyilatkozatok igazolják E czég dícsérő és szolid kiszolgálását.

Miniszterek párbaja.

Nagyvárad, május 2

Utóbbi időkben gyakran megesis Magyarországon, hogy miniszterek páros viaskodást csinálnak. Helyes-e, vagy helytelen e eme magasan álló urak illetén viselkedése, a felett eltérők lehetnek a vélemények.

Hojtsy Gyula az »E-s« »Közéletünk« című rovatának vezetője határozottan elítéli a párbajozó minisztereket s rámutat Tiszára, ki mint kormány elnök oly insultusokat s oly megjegyzéseket tűrt el, amilyeneket mint magán ember okvetlen megtorolt volna.

Németh Berczivel szemben akart egyszer Tisza magának mint miniszter fegyveres elégtételt venni s eziránt előterjesztést is tett a királynak, de a felség nem egyezett bele. Nem engedett egy veszélyes precedenst. Mert ha a miniszterek politikai okokból verekesznek, akkor a leghazafiasabb állam férfit is elteheti láb alól egy ügyes vivó. Bele lehet kötni egy Deákba, egy Kossuthba, egy Szécsenyibe sat.

Nekem a párbajról — úgy mond Hojtsy Gyula — általában az a felfogásom, hogy szükséges rossz, melylyel játszani nem szabad, igazán komoly esetekben el kell fogadni, de csakis akkor. Gyerekes párbajt vivni, gyerekes okokból, kiforratlan ifjaknak való.

A párbajozó mindig megsérti a tételes törvényt, de megsért bizonyos mértékben morális és

humánus törvényt is. Már ezért is óvakodni kell könnyelmű módon belemenni,

S ha ez a privátemberre nézve is áll, még inkább kötelezi a közélet emberét s legnagyobb mértékben pedig a törvények végrehajtóit és hivatott őreit, a minisztereket.

Ha miniszter szegi meg a törvényt, az ő ténye súlyosabb elbírálás alá esik, mintha ezt egy magánember teszi. Az ő cselekménye megrendíti a törvényekbe vetett hitet, melynek élnie kellene — nálunk fájdalom kiveszett.

Azonkívül a párbajnak vannak következményei is. A párbajozót megbüntetik. Ha a miniszter kiállja büntetését, s elzárja magát néhány-hétre Szegeden, minden esetre visszas dolog. De ha kibukik a büntetés alól, még visszasabb. A királyi ügyész agyonhallgathatja a dolgot, de akkor megszegte kötelességét, s feltámad a kérdés, miért üldöznek ugyanazzen vétségért engem, holott a minisztert nem bántja senki. A király is megkegyelmezheti a miniszterét, de az igazságtalanság meg van akkor is. Az egyiket megbüntetik, a másiknak nem történik baja. A törvény előtti egyenlőség elvén maga a miniszter üt lyukat

Gondolják meg mindezeket jól a párbajozó miniszterek.

Hivatalos.

1703—1895 sz. Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Értesítés.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur a folyó évi ápril hó 23-án kelt leirata értelmében a m. kir. honvédség 1897. évi lábbeli szükségletének 50 százalékra vagyis — 10.000 pár bakancs és 10.000 barna pamut vitóla szövetből készült könnyű cipő szállítására pályázatot hirdet.

A szállítandó bakancsok ára 5 frt. 03 kr.-ban, a könnyű cipők ára páronként 4 frt. 28 kr.-ban van megállapítva, azon megjegyzés mellett, hogy a szóban lévő lábbeliek a folyó évi december hó végéig Budapestre a m. kir. honvéd központi ruhatarba beszállítandók lesznek, a kereseti összegek azonban csak az 1897. évi január elején fognak kifizetelni.

Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a pályázatra vonatkozó részletes intézkedések a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur által később fognak kiadni, amidőn egyttal a pályázók által az illető ipartermékek útján benyújtandó, s a szabályszerű bélyeggel ellátott ajánlatok kiadására vonatkozólag megállapított és pontosan betartandó határidő, valamint azon hatóság is, melyhez az ajánlatok annak idején intézendők lesznek, tudtul adtni fog.

Nagyvárad, 1896 ápril hó 28-án.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Janky Jozsef, s. k. elnök.

Dr. Sarkadi Lajos, s. k. titkár.

szláv-törzssökkel, a Duna és Tisza közt a jazigok romjai a bolgárokkal a bizanci császár fensősége alatt, a Tisza és Erdély közt kazárok, dákok és bolgárok honoltak; Erdélyben szintén elegyes nép.

Egyiksem alkalmas erőteljes államot alapítani. Erre a Gondviseléstől a magyarok voltak hivatva. Igen! ősünk Gondviselészertü missziót teljesítettek, midőn ezer évvel ezelőtt Árpád vezérlete alatt a Duna és Tisza partjain a Kárpátoktól Adriáig letelepedtek és az itten talált és meghódolt apróbb népeknek államuk kötelékébe vonván, Európa közepén hatalmas birodalmat alkottak.

A honfoglalás, a honalapítás műve Árpád nevével van összeforrvva, Árpád rettenthetlen vitézsége megszerezte, bölcs mérséklete megtartotta a hazát. Nagy volt mint hadvezér, nagy volt mint törvényhozó. Árpád az ezredéves magyar nemzetnek Atyja!

Az új állam alig száz évvel később keresztény királysággá fejlődött, a magyar nemzet tagjává lett a nagy keresztény társadalomnak, élén szent királyával, Istvánnal. De a gyors és nagy változás forrongást okozott a nemzet kebelében. Az új rend ellen harcra keltek az ősi szokások hívei. Hasztalan volt azonban minden erőfeszítésük, egy már eltemetett világ visszaállítására; magok is elpusztultak. Az új rend megteremté Szent-Lászlót és Kálmánt, kik az új királyságot bent népszerűvé

kint hatalmassá tevék. Rendületlenül és büszkén áll a magyar állam a középkor két császársága közt. Az iszonyu tatárjárás egy időre megakasztja a természetes fejlődést. A másfél évig dúló vihar városokat, falvakat rombol össze és az emberek százazreit yitte sirba. A fergeteg elvonult, az ég kiderült a nemzet felett, s a magyar ismét felépíté varosait, falvait, és megbünteti ellenségét, kik a szerencsétlenség napjaiban elárulták. Alig telik el pár évtized és Magyarország ujjonnan szervezett fegyver ereje és jól rendezett pénzügye Európának egyik nagyhatalmává tette és királyunkat a világ nagyinak nevezte. És már legközelebbi királyaink fejét a Szent-István koronájára mellett a római birodalom koronája is ékesíté. Ezen nagy dícsőség azonban nem hozott hasznót az országnak, mert bensejében ismét lábra kapott a pártoskodás, kívülről új veszély fenyegeté: az Ázsiából előkerekedett és rövid idő alatt óriási hatalommá emelkedett török. De a Gondviselés oltalmazót küldött a magyarnak, a nagy Hunyadyt, korának legkiválóbb, legünnepeltebb vitézét. Míg Hunyady és fia az igazságos Mátyás élt, addig a töröknek minden erőfeszítése, melyet a magyar hatalom megtörésére irányzott, hajótörést szenvedett. Mátyás halála után szomorú idők következtek a magyar nemzetre. A központi hatalom meggyengült, majd egészen alásüllyedt. Az üdvös kormányzás helyett a

NEULÄNDER és WEISZ

férfi-szabók

Nagyvárad, Zöldfa-u., Glücksmann Ármín üzletével szemben.

Tavaszi idényre leújabb bel- és külföldi ruhaszöveveink

megérkeztek. Legújabb divatu szabászat, olcsó és izléses kiállításról elismert szolid és jó hirtűnkünk kellő biztosítékot nyújt.

Wargha István.

— A koronás. —

Bizonyára vannak még sokan Nagyváradon olyanok, akik a mostani főjegyző elődjére, W a r g h a Istvánra emlékeznek.

A közvélemény határozottan őt tartotta az 1849-ben Orsovánál elásott magyar szent korona felfedezőjének. Nem is hívták másképp, csak »K o r o n á s« Warghának.

Tóth Béla nemrégben megjelent, igen érdekes könyve a »M e n d e - m o n d á k« hosszabban foglalkozik a korona elásása és feltalálása történetével.

Közöljük belőle azt a részt, mely a mi volt főjegyzőnkre vonatkozik.

Ime ez a részlet:

Az már ma is kétségtelen, hogy a koronát pénzen megvásárolt ember árulta el az osztráknak. A feladás alkalmasint 1853. tavaszán történt. A K a r g e r Titus őrnagy hadbíró vezetésé alatt folyt hosszas kutatások szeptember 8-án reggel értek véget. Akkor pendült meg egy utászkatona ásjója az 1608-ban készült pántos ládán. Nem lehet igaz, hogy a kutatókat a fákra vésett jelek és egy ott feledt órakules, meg egy kapanyit vezette nyomra. A korona elrejtői csupán egy fát jelöltek meg, azt is úgy, hogy avatatlan szem ne lássa meg a rovást és a helyszínén nem feledtek semmit. A megtalált kincseket hadigőzönsök Budára, onnan Bécsbe s aztán szeptember 20-án ismét Budára vitték rendkívüli pompával.

Hogy a titkot kicsoda adta el az osztráknak, arról ugyszólván évről-évre új mende-monda bukkant föl. Nem közlöm a gyanúsítottak hosszú névsorát, mely csak sérthetne, de az ügyet nem tisztázná; azt azonban meg kell említenem, hogy H e l f i Ignác szíves magánközlése szerint, K o s s u t h körében mindig valami B a l o g nevű embert tartottak a korona eladójának. Holott a titok elárulója teljes bizonyossággal ismeretes és nem más, mint W a r g h a István, az 1848 iki magyar kancellária titkára, később nagyváradi főjegyző.

Két kitünő forrás állítja ezt. Az egyik S z o n t á g h Pál, közéletünk e nagyérdemű alakja, ki

ősurak szenvedélyes küzdelmei töltik be az országot. A nagyok megvetik a királyi tekintélyt, küzdenek a köznemességgel, hogy azt letiporják, és a két kiváltságos renddel szemben áll a földig alázott parasztlak százazreinek elfojtott dühe. Az uralkodó rendek lázas küzdelmei Magyarországot a Mohácsi vészbe sodorta. A kik Mohácsnál harcztak, csaknem mindnyájan meghaltak azon elvekért, melyek pártos zászlóikon írva valának. Meghaltak mind, mint vitézek, karddal kezükben, elvökért, meggyőződésükért, a mi mindenkor elismerést érdemel.

De a hazafi lelke elborul a Mohács név halatára és igazat ad az ihletett költőnek, midőn felkiált: Nemzeti nagy létünk gyász temetője mohács!

A mohácsi szerencsétlenséget betetőzte a pártok további alakulása. A nemzet két pártra szakadva, az egyik, a régi nagyság és dícsőség romjaira helyezkedve, saját kebeléből királyt választott; a másik az erejében megfogyatkozott nemzet élére állította ezen kor leghatalmasabb dinasztijának egyik tagját, a habsburgi Ferdinándot. Ezen meghasonlás meghozta a német befolyást, mely miatt ősi szabadságunk elbukott. De a magyar sem bírtokát nem adta fel, sem ősi szabadságáról lemondani nem tudott, hanem küzdött a nemzetek eme legdrágább kincséért utolsó csöpp végig. Ezen 150 évnél tovább tartó harcok igazolták a két országos párt jogosultságát. A szakadatlan harcok töm-

Kőbányai Polgári serfőző
részvénytársaság Kőbánya.

Kepviselve
Gerő Zsigmond által
Nagyváradon,
Kapuczinus-utca 56. szám,

not legjobb minőségű Polgar-sör, Király-sör, Szent István-sör és Bak-sör egy hordókban, mint palackokban mindig friss töltésen a legjutányosabb árak mellett kaphatók.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

főlhatalmazott engemet, hogy szives közléseit adván, egyenesen ő reá hivatkozzam.

Hajduböszörményi W a r g h a István Pécskán, Aradmegyében született 1808-ban. Később oly kalandossá lett pályáját mint piarista kezdte, de 1830-ban, másodéves filozófus korában a rend előtt is ismeretlen okokból kilépett. Előbb nevelő, majd gazdatiszt volt B o h u s Zsigmondnál. Feslett élete és gyanus pénzkézelve miatt nem lehetett maradása az aradmegyei ur család közelében. Pestre költözött és hírlapíróskodott, különösen politikai és közgazdasági kérdésekkel foglalkozott. — Melleleg fiúnevelő intézetet tartott. Kiváló tehetsége oly figyelmet ébresztett, hogy a magyar tudós társaság (akadémia) 1840-ben tagjává választotta. K o s s u t h Lajosnak egyik legbizalmasabb embere és mintegy titkára volt. 1846-ig a »Pesti Hírlap«-nál dolgozott, midőn Kossuth kénytelen volt az újságtól megválni, W a r g h a István lett szerkesztője a »Heti lap«-nak, melyben azontúl K o s s u t h cikelyei megjelentek. W a r g h a e lapot még 1848-ban is szerkesztette. Ekkor K o s s u t h fogalmazónak nevezte ki őt herceg E s z t e r h á z y Pál Antal Bécsben székelő külügyminisztériumába, S z o n t á g h Pállal és H e n s z l m a n n Imrével egyszerre. Hármajuk közül ő lett elsőben titkár.

Mikor W i n d i s c h g r ä t z bevette Bécsset november 12-ikén, őt is elfogták hivatalbeli társaival együtt és 1851-ig Olmützben raboskodott; kiszabadulva Pestre jött és igen rosszul folyt dolga. Nyilván csak pártfogónak adományából tengődött. Egy időben újra magánnevelő házat nyitott, de vállalkozásának bukás lett a vége. 1853. végén a korona megtalálása után egyszerre eltűnt. Londonba ment. Utazásának okát, előzményeit nem tudta senki, de suttogták, hogy 1855. tavaszán 2 amerikai járt nála és cipő sarkokba rejtett levélkét hoztak neki az emigráció részéről. W a r g h a magával vitte Londonba D á n i e l nevű fiát is, kit csakhamar a híres Longmann könyvtáros cég alkalmazott s ma is, mint előkelő kereskedő él az angol fővárosban. W a r g h a István Londonban kalandos életet élt. Angol kereskedők megbízásából utazásokat tett Indiában és Chinában, majd nagy trafikot nyitott, de bele bukott.

Később játékházat tartott és mondják, sok pénzt harácsoló össze. Már itthon is nem egyszer kapták hamis kártyázáson.

A beavatottak, mint kétségtelen valóságot emlegették, hogy W a r g h a István a korona elárulásáért kapott pénzt ment ki Angolországba. Aki csak ismerte őt, egy pillanatra sem kételkedett, hogy se jóban, se rosszban nem hívó ember léte re elkövethe az amaz aljasságot. A hatvanas évek elején tért vissza Magyarországra. Egy ideig Pesten élt, árulgatta Kossuth amerikai bankoikt, majd Nagyváradra költözött, hol, állítólag L u k á t s György polgármester révén, városi közigazgatási tanácsosnak, később az iskolaszék főkurátorának, 1872-ben árvászéki ülnöknek és 1875-ben főjegyzőnek választották meg.

kelegéből csodálatra méltó vitézek önfeláldozó vezérek tűnnek szemünk elé, mint S z o n d y, D o b ó, Z r i n y i, kik, ez ország függetlenségét védelmezték a török ellen és B o c s k a y, B e t h l e n, T ö k ö l y és a R á k ó c z y a k, kik az ősi alkotmányért szálltak síkra.

Az adott harcok közepette indult alakulásnak az új, a modern Magyarország, melynek megalkotásában mind a két párt kivette a maga részét. Kivertük királyaink jogare alatt álló más népek segítségével a törököt és ezért hálából lemondunk a szabad királyválasztási jogról és bementünk az Ausztriával való szövetségbe anélkül, hogy lényeges jogainkból egy hajszálát is engedtünk volna. Csak most, az élethalál harcok megszüntével fogtak hozzá őseink a modern államintézmények létesítésére szükséges reformok megteremtéséhez. Ezen időben ugyszólván az egész nemzet egy pártba egyesült, a reform-pártba. A magyar állam gyors fejlődésnek indult erőben, műveltségben és vagyonban. Az egyetértés nem volt tartós. A hevesebbek Magyarország gyors emelkedését látva, azonnali reformokat kívántak. Ezek élén állt Kossuth; a nyugodtabbak a lassu reformokat akarták. Ezek élén Széchenyi volt. Az ország közvéleménye K o s s u t h mellett nyilatkozott. Külföldi események is kedveztek a hevesebb reformpártiaknak.

Kossuth és pártja pár hónap alatt létesítette azt, ami után századok sóhajtoztak. De a gyors állami alakulás Magyarországot háborúba keverte a szabadságharcban, de azt annyi vitézséggel és önfeláldozással küzdöttük meg, hogy az egész művelt

tották meg. E tisztségben szolgált 1876. márczius 12-én, Nagyváradon elkövetkezett haláláig. Egyszer, mint sok nyelvet tudó embert, főkapitánynak is akarták, de ez állást nem nyerte el. Hírlapírói működése mindvégig nem szünetelt; magyarországi levelezője volt egy nagy angol újságnak és gyakran írt politikai cikelyeket a nagyváradi kormánypárti lapba. Haláláról a sajtó csak igen röviden emlékezett meg.

A nagyváradi »Bihar«, melynek dolgozott, egynéhány sornyai hiányos életrajzában csak azt mondja róla, hogy »Kossuth egyik legmeghittebb embere volt, így például egyike azoknak, kik a szent korona elrejtésénél közreműködtek!»

A Nagyváradon megjelenő szélsőbaloldali »S z a b a d s á g« egyetlen egy sorral tudatta halálát. Temetésén a polgármesteren és négy tanácsoson kívül egy lélek sem jelent meg a város tisztviselői közül, amit a Bihar megró,

Ez is arra vall, amit L o v a s s y Andor közöl velem, hogy t. i. Nagyváradon később mindenki tudta a kalandos élet titkát s a főjegyző neve csak »a korona« W a r g h a volt.

W a r g h a Istvánt a korona elárulásával gyakran vádolták szemtől — szembe is, és akárhány ismerőse nem akart vele kezét fogni, midőn Londonból visszaérkezett. Kerülték, mint a bélpoklost; de azokban a körökben, a melyek nem ismerték, vagy nem akarták ismerni viselt dolgait; — kiváló tehetségeinél fogva igen kedvelt ember tudott lenni.

A W a r g h a István árulását bizonyító másik forrás P é t e r y Károly, a teljes hitelt érdemlő történetbuvár, ki az A b a u j - K a s s a i - K ö z l ö n y 1877 januárius 11-iki számában a következőket írta: Szemere, midőn a koronát feltalálták, többeket gyanúsított az emigrációból, köztük Batthyány Kázmért is. Nekem mindig fáj, hogy nem lehetett nyilatkoznom e tárgyban, ki részletesen tudom a korona feltalálásának előzményét, részleteit s tényezőit. Minden részletezés nélkül, röviden csak annyit tartok szükségesnek kijelenteni, hogy a koronának a bécsi kormány, W a r g h a István feljelentése folytán jött nyomára. Ő ment le szeptember 3-án, egy policzáj-főnökkel a Bánátba s mutatta meg a helyet, hová Szemere három társával, őt évvel azelőtt 1849-ben, a koronát elrejtette. W a r g h a István a mult tavasszal halt meg, mint nagyváradi főjegyző, 1848-ban az Eszterházy herceg külügyminisztériumában volt miniszteri tanácsos, több évig a korona megtalálása után Angliában lakott családjával. Mikor jött vissza és hogy lett városi főjegyző, nem tudom. A korona feltalálásának körülményeit rajtam kívül kevés ember ismeri. Itt csak annyit adtam elő, a mennyi szükséges, hogy a gyanu árnyéka ártatlanokat ne sújtson. A korona feltalálóját szükségesnek tartom fölemlíteni, mert ez a titok aligha velem el nem hal. Kossuth bizta meg a korona felvételével és kiküldésével. Az osztrák rendőrség nyomára jött ezen kiküldetésnek. W a r g h á t, midőn Londonból visszajött,

világ figyelmé felénk fordult, és bennünk bizalmat gerjesztett saját magunk iránt, mely mindig egy jobb jövőnek záloga. Ezen jövőt előkészítő uralkodónk jóakarata és Deák Ferencz bölcsesége. A pragmatika szankezió alapján álló 48-as vívmányok értelmében létrejött a kiegyezés régi szövetségünkkel, Ausztriával. Magyarország visszanyerő önrendelkezési jogát, gyors virágzásnak indult. A milleniumi kiállítás nagyszertűsége mutatja, mennyit haladt rövid három évtized alatt a szabad Magyarország iparban, művészetben, tudományban. Rövid tizedek alatt valósította mindazt meg, ami a kultur állam kellékeihez tartozik. A további haladáshoz a magyar nemzet géniuszában nyilatkozó erő sokat ígérő garanciát nyújt. A nemzet élén áll az apostoli király, nagy és csaknem páratlan, már ezen állásánál fogva és még nagyobb személyes tulajdonságainál fogva, melyeket az egész magyar nemzet mély hódolattal tisztel. De Ferencz József apostoli király ő felségét nemcsak Magyarország veszi körül hódolattal, hanem idegen nemzetek is elismerő tisztelettel tekintenek felé, mint a kinek hosszú uralkodásáért a milleniumi ünnepek alkalmából milliók imádsága röpül a Mindenható Istenhez, a kinek véghetetlen kegyelme és őseink vitézsége, bölcsesége egy teljes viszontagsággal telt ezredéven át megtartotta a magyarnak e szép hazáját. Adjon a Mindenható áldást a magyar nemzet törekvéseire, hogy polgárainak becsületes munkássága és igaz erényei ezen drága hazát a jövő évezredre is fentartsák.

Cséplő Péter.

Prágában elfogták, s Bécsbe vitték. Sokáig vallatták végre négy havi vallatás és ígérlet után elárulta titkát. 150,000 frtot kapott a feladásért s ezzel Angliába ment ki, ahol szivarüzletet vitt, s más spekulációba ereszkedett, míg rövid időn megbukott. Nekem bizalmas barátom volt; minden titkát ismertem. Igen ügyes, eszes ember volt.

S z o n t a g h Pál és P é t e r y Károly előadása között csak az a különbség, hogy Szontagh szerint W a r g h a István amerikai emisszariusként révén értesült a korona hollétéről; P é t e r y szerint pedig maga járt kint Londonban s mint Kossuth küldötte tért vissza. Ismétlem: H e l f y Ignác kerekén tagadja, hogy Kossuth kiakarta magához csempésztetni a koronát.

IFJ. ULLMANN IZIDOR

fűszerkereskedésében

(Nagypiac-tér, kereskedelmi-palota)

az összes fűszer áruk

ugy nagyban mint kicsinyben a legjutányosabb árban szerezhetők be.

Felhívás előfizetésre.

A »Hétfői Értesítő«-nek már van egy kis multja. Nem nagy mult, mindössze félév, de ezen félév alatt képes volt igazolni létjogosultságát és életképességét, bár ha köre, melyen működnie szabad, nem oly korlátlan területű is, mint a naponként megjelenő lapársaké.

Társadalmi és helyi lapot kívántunk adni, midőn a »Hétfői Értesítő«-t megindítottuk s hogy volt szükség e lapra, igazolja az a nagymérvű pártolás, melyben közönségünk részesíti már is.

Nem dicsekszünk függetlenségünkkel, de mint eddig több esetben megmutattuk, jövőre is meg fogjuk mutatni, miszerint a társadalmi téren felmerülő kérdések megítélésénél részre hajlók nem leszünk.

Közleményeinket, mint eddig, ezután is megválogatjuk. Kiváló gondot fordítunk sakk-rovatunkra, mely az érdeklődő körök figyelmét már eddig is magára irányította.

Szóval: iparkodunk, hogy oly lapot adjunk a közönség kezébe héttől — mikor más lap nem jelenik meg — mely igényeit kielégíti.

Az előfizetési feltételek a következők:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy óra	40 kr.
Negyedévre	1 frt — kr.
Félévre	2 frt — kr.
Egész évre	4 frt — kr.

Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal: Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztár épület) hova a hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

Társadalmunkról.

— Kikapott sorok Apponyi és Ugron beszédéből. —

Képviselőházunk két kiváló szónoka: A p p o n y i Albert gróf és U g r o n Gábor foglalkoztak közelebb társadalmunkkal. Mind a két férfiú sötét képet fest róla és pedig nem alaptalanul.

A ké beszédéből, kihagyva a politikai vonatkozásokat, adjuk a következő sorokat.

A p p o n y i Albert, többek között, ez-eket mondotta:

Az intelligenciának mennyisége, tagadhatatlanul, igen gyarapszik ebben az országban, és hogy ez magában véve örömdetes jelenség, azt én pillanatig sem fogom kétségbe vonni. Nagy szellemi munka folyik a kulturális, tudományos és esztétikai törekvéseknek minden ágában. De midőn a mennyiség gyarapodik, a nemzeti életnek két más erkölcsi tényezője visszafjlődésben van; visszfejlődésben van az erkölcsi erő, a jellemről és visszfejlődésben van a nemzeti összetartás, a nemzeti szolidaritási erő.

És t. képviselőház, hogy mindezek az álla-

potokon segíteni kell, hogy ezek vannak, hogy ezek letezenek, arra nézve alig van véleménykülönbség, csak a mértékük megállapítására nézve térnek el a nézetek; de hogy rajtuk segíteni kell, s hogy rajtuk csak egy összefoglaló, egy minden lényeges erőt megmozgató és békés csatába vezető nagy nemzeti erőfeszítés segíthet: ez, gondolom, ismét közös meggyőződésünk lehet mindnyájunknak.

Soha oly gyenge az akaratban és soha olyan szétzilált a szolidaritás tekintetében ez a nemzet nem volt legalább hosszú idő óta, mint éppen most.

*

Ugron Gábor beszédéből ime pár részlet: Magyarországon az emberek még a tanulás terén sem arra törekednek, hogy minél többet tanuljanak; csak az egészen szegény és társadalmi állás nélküli ember az, a ki az iskolában nagy szorgalommal és buzgalommal tanul. Mert mit látunk? Azt, hogy a tudás a képességek, az ész és akarat egybefolyása, hogy az ismeretek megszorítottassanak, az ebben az országban mind nem ér semmit. Az alázatosság, tudatlanság többet ér el, mint akármilyen önértékes tudás.

De, ha tekintjük, hogy a közéletből a legalsóbb rétegig, egészen a községig, hogyan vesz ki a törvénynek tisztelete iránt való érzés, hogyan vesz el a morál, s hogyan pusztul, a mi eddigelé még a közéletet is meg tudta védelmezni, még a morált is tudta tartani: a szemérmesség. Az a szemérmesség, hogy valaki önmaga előtt szégyenli a helytelen és igazságtalan dolognak elkövetését, az ma elveszett az országban, mert, mint együgyű jámbort nevetik és gúnyolják ki, a kit a szemérmesség és az igazságosság érzete, valamely rá nézve hasznos cselekedet elkövetésétől visszatart. A morál megfejtethetetlen valami; olyan éppen, mint az atmoszféra levegő, a melynek jelenlétét észre sem vesszük, de mikor meggyérül, már kellemetlenné válik ránk nézve az életműködés, vérünk keringésében zavarok állanak be, és ha egészen hiányzik, bekövetkezik a halál. És mi már Magyarországon ott vagyunk, hogy érezzük, hogy ez az éltető levegő, a melyet a morál foglal magában, megrikult és meggyérült, hogy mind gyérebb lesz és mind jobban fogy.

A sajtó jelentékeny részben megvásárolva, mérgezi minden nap a közönség lelkét, tisztességes dolognak, becsületesnek hirdetvén olyanokat, a mikért pirulni kell? és megméltatóknak, elítélendőnek, kárhóztatandónak és mindenek felett nevelésnek tüntetvén fel mindent, a mi önfeláldozás, a mi tevékenység, igazság és a mi törekvés a jóra és az erényre? Hiszen nézze meg a t. Ház az irodalmat magát. Ezelőtt 50 évvel költők voltak, kiknek versei hallatára ma is megdobban a szívünk. Az egyik megírta a Szózatot, a melynek felséges poéziséhez a hallgatni leszállott angyalok szárnyaikkal csapták az ütemet, a másik Petőfi, megírta verseit, a melyekben halljuk a hadseregek dobogását, ágyuk dörgését, látjuk a kardok villogását, a vértanuk halálát.

És most mit hallunk? Apró-cseprő csicseregést, dajkák danáját, szerelmi léhaságokat, pajzán cikornyákat, de nem látjuk egy egészséges, nagyra törekvő nemzet vágyait, lelkét, hanem egyedül csak ledérséget, hitványtságot, a melyben a társadalom a kártyasztalok mellett elsüllyed, elmerül.

A társadalmi élet elsüllyedése még mindig tart s azt lehet mondani, hogy hétről-hétre megszámlálhatnók a lépéseket, a melyeken meggyünk lejjebb és lejjebb. Ne csodálkozzék senki, hogy Magyarországon ugyanakkor, mikor a nemzeti színház a francia silány regénynek, a „Fél-szüzek“-nek a „Századvégi leányok“ című színművével reklámot csinál, a mikor az operában kitiltják az öltözökből a férjeket, bizonyosan azért, mert nincs módjukban, hogy elküldjék őket Dél-Amerikába diplomatáknak, tehát kidobják a férjeket az utcára; a mikor az erkölcs-telenség, a ledérség a nagy közintézeteknél felüti fejét és sűrűn burjánzik: akkor ne csodálkozzék senki, hogy a főváros légkörében mind több a mérges miazma. Mikor azt látjuk, hogy a fővárosban alig lehet pirulás nélkül kimennie az embernek az utcákra, hogy ne találkozzék azon kétes erkölcsi lények egész tömegével... ne találkozzék az utcákon a ledérséggel, akkor azt megrendszabályozni, nem pedig szabadon bocsájtani szokás, mert a társadalomnak nem szabad az erkölcs-telenséget dicsőíteni, hisz akkor a demimonde felkel az utca sarából és mind maga-

sabbra emelkedik fel az első emeletig, azután átsap a küszöbön és behatol a szalonba.

Én ezt az országot nagyra, dicsőnek, erősnek akarom tudni, de csak erényben lehet nagy és erkölcsi által.

Ha jó tulajdonságait ez a nemzet levetkőzi, férfias jellemvonásáról lemond a társadalom, bátorsága megszűnik és elhalványul és azok, a kiknek szólniok kellene, elnémulnak s tisztán csak a sutlogásra szorítkoznak: akkor ez a nemzet nem tarthatja fenn magát.

Uj ékszer-üzlet a Fő-utczán

Weisz Ignác és fia Cég

üzlethelyiséget változtatott.

Kitűnő órák, ékszerek és drágakövek

raktára

a Bertsey-féle üzlethelyiségben a

Fő-utczán.

Az üzlet február hó 16-án nyílt meg.

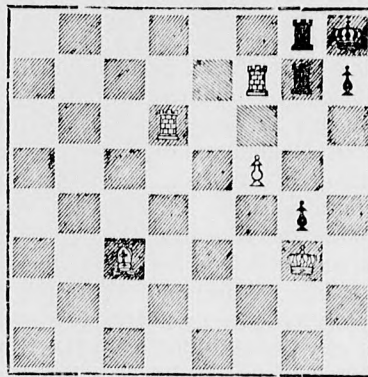
A legszolidabb árak és előzékeny kiszolgálás.

Heti sakk szemle.

Rovatvezető: Gesztési Ödön.

25. feladvány.

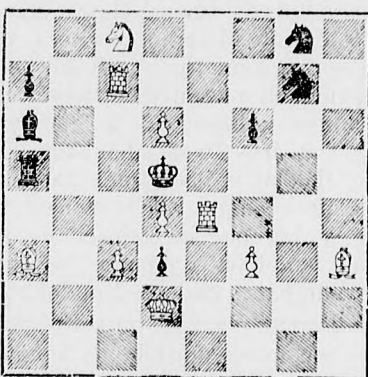
Schuster Zsigmond, Budapest.

Matt a 3-ik lépésre.

26. feladvány.

Kelemen József, A.-Töröcsvár.

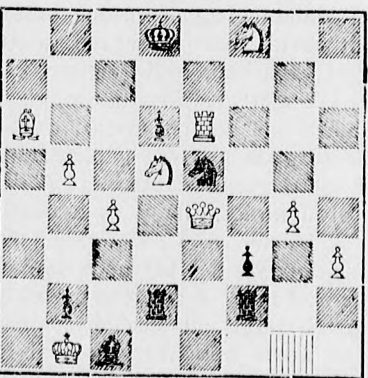

Matt a 2. lépésre.

27. feladvány.

A híres gráci feladványszerző egy régebbi mesteri problémája.)

Berger János, Grác.

Matt a 2. lépésre.

35. játszma.

Francia játszma.

Hastings, Amateur verseny.

Maróczy Géza.

Rev. J. J. Chattó.

1. e2-e4	e7-e6
2. d2-d4	d7-d5
3. H b1-c3	H g8-f6
4. e4-e5	H f6-d7
5. f2-f4	a7-a6

6. a2-a3* c7-c5
* Világos Steinitz ismeretes támadását akarja alkalmazni s így nincs más lépése.

7. d4 : c5 F 18 : c5

8. V d1-g4 0-0

9. F f1-d3 f7-f5

10. V g3-h3 H b8-c6

Itt h7-h6-nak kellett volna történnie, mire 11. g2-g4 korai f5 : g4, 12. V h3 : g4, B f8-e8, 14. H g1-f3, H d7-f8 miatt és sötét biztosan áll.

11. g2-g4 H e6-d4

E különös védekezési mód csak amar megboszulja magát.

12. H g1-e2 g7-g6

13. H e2 : d4 F c5 : d4

14. H c3-e2 F d4-a7

15. g4 : f5 e6 : f5

16. V h3-g3! H d7-c5

17. h2-h4 H c5-e4

18. F d3 : e4 d5 : e4

19. h4-h5 K g8-g7

20. F c1-d2 F c8-e6

21. 0-0-0 V d8-e8

Világos most kitűnően áll.

22. F d2-b4 B f8-h8

23. V g2-g5 F a7-b6

Sötétnek nincs kielégítő védelme.

24. h5 : g6 h7-h6

Ha V e8 : g6 úgy 25. V g5-e7+ s aztán 26. B g1 s nyer, h7 : g6-ra pedig kötlépesen matt következik.

25. V g5-f6+ K g7-g8

26. B d1-d6 F b6-e3+

27. K c1-b1 F e6-c4

28. B h1-d1! Földaja.

36. játszma.

Olasz-játék.

Játszották az Anglia és Amerika közötti kábelversenyen 1896-ban.

Jackson E. M. (London). Graham D. G. (New-York.)

1. e2-e4 e7-e5

2. H g1-f3 H b8-c6

3. F f1-c4 F f8-c5

4. d2-d3 d7-d6

5. c2-c3 H g8-f6

6. F c1-e3 F c5-b6

7. H b1-d2 0-0

8. H d2-f1 h7-h6

9. V d1-e2 B f8-e8

10. 0-0-0 H c6-a5

11. h2-h3 H a5 : c4

12. d3 : c4 V d8-e7

13. g2-g4 H f6-h7

14. H f1-g3 F c8-e6

15. H g3-f5! F e6 : f5

16. g4 : f5 F b6 : e3+

17. V e2 : e3 b7-b6?

18. B d1 g1 K g8-h8

19. h3-h4 B e8-g8

20. h4-h5 B a8-f8

21. H f3-h4 B f8-h8

22. B g1-g6! V e7-d8

f5-f6 fenyegetett.

23. B g6-g2 c7-c6

24. H h4-g6+! f7 : g6

25. h5 : g6 V d8-e7

Ha a huszár lép következik B h6 :

26. g6 : h7 B g8-f8

K h8 : h7-re következnek: 27. B g2-g6, V e7-f8, 28. V e3-g3 s aztán f5-f6.

27. B h1-g1 B f8-f7

28. B g2-g6 B b8-f8

29. V e3-g3 a7-a5

30. f5-f6! B f7 : f6

31. B g6 : g7 B f8-f7

32. B g7-g8+ K h8 : h7

33. B g8-h8+! Földaja.

Megfejtések.

19. feladvány Schuster Zsigmondtól.

1. V b4-b6.

20. feladvány Pap Jenőtol.

1. B c5+, H c5 : 2. H c3+, b c3 : 3. B d6+, K e5, 4. V f4+ 5. g4+ matt.

Sakkhírek.

A „Budapesti Sakk-Szemle“ távívneti versenyéről mindaddig azért nem közlhattünk ki merítő értesítést, mivel a játszmák a budapesti sakk kör tulajdonát képezvén, nem akartuk a-

dologba illetéktelenül beavatkozni. Most azonban kérelmünkre a klub legutóbbi választmányi ülése kimondta, hogy ninc kifogása az ellen, ha a távízeneti verseny befejezett játszmái a „Hétfoi Értesítő“ sakkrovatában közöltetnek s erről a kör titkára, Schuster Zsigmond ur e hó 28-áról kelt levelében hivatalosan értesített beününket.

Fölkérjük tehát tisztelettel a távízeneti verseny résztvevőit, hogy befejezett s még eddig nem közölt játszmáikat lapunknak közlés végett beküldeni, valamint a verseny állásáról, illetve minden egyes ellenféllel szemben eddig elért eredményről bennünket legkésőbb május hó 15-ig értesíteni sziveskedjenek, hogy azok alapján a verseny állásáról tiszta képet nyújthassunk.

Mult számunkban „Sakk-csemege“ cím alatt közölt két apróság megfejtését, valamint a díjnyertesek neveit jövő számunkban hozzuk.

A Kemény-Showalter match az utóbbi győzelmével végződött. 15 játszmát váltott a két mester, melyből Showalter nyert 7-et, Kemény 4-et és 4 döntetlen volt.

Üzenetek.

O. V. (Szeged.) A feladványokat megkaptuk. Legsikerültebb a 3. lépéses. A kétlépésesek már nem annyira, legalább nem oly értékesek, mint a multkorai kétlépéses.

B. M. (Budapest.) Bécsi szerepléséről reméljük tudatni fog bennünket.

Ch. R. (Budapest.) Hol késnek az Exner-féle match játszmák?

B. J. (Kolozsvar.) Megalkult-e már a sakkör; ha igen, kérünk részletes tudósítást.

Dr. K. G. (Torunallya.) B. küldeményét megkaptuk. Köszönjük érdeklődését és elismerő sorait. A küldött feladványt és játszmát legközelebb felhasználjuk.

E. Gy. (Székesfehérvár.) Levelező-lapunkat nem kapta meg?

Többeknek. Az 1. sz. sakk-csemege igenis hibátlanul van közölve.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Biharmegyei vásárnapár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cseke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beel, szerdán.	Nicske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Baród, hétfőn.
B.-Lüspöki.	N.-Leta, csütörtökön.
B.-Böszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrös, kedd.
Dioszeg, szerda.	Piskót, szerda.
Étesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szatard, szerda.
Feketeó, hétfő.	Szent-Jobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Menczida, szerdán.	Tente, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kőtegyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok.

Májusban: Székelyhídon 1-én. M.-Keresztesen 29-diken.

VASUTI KÖZLEKEDES.

Gyorsvonatok.			
Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad—Budapest.	Budapest—Nagyvárad.		
Velenceze indul	2 14 8 33	Nagyvárad érkezik	2 12 7 08
Nagyvárad ind	2 26 8 43		
Nagyvárad—Kolozsvar.	Kolozsvar—Nagyvárad.		
Nagyvárad ind.	2 20 7 15	Nagyvárad érkezik	2 19 8 38
		Velenceze érkezik	2 14 8 33
Egyéb vonatok.			
Indulnak:			
Nagyvárad—Budapest.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Velenceze indul	10 37	11 10	—
Nagyvárad ind	11 04	11 32	2 22
Nagyvárad—Szeged.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind	4 25	7 30	10 20
Nagyvárad—Kolozsvar.			
	Személyvonat	V. v.	
Nagyvárad ind	2 06	3 58	12 04
Velenceze ind	2 30	4 05	12 15
Nagyvárad—Arad.	N.-Várad—Kót—Gyoma.		
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind	4 25	Nagyvárad ind	6 51 1 40
Nagyvárad—Ermihályfalva.	Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.		
	V. v.	V. v.	Th. v.
Nagyvárad ind.	6 45	4 35	Nagyvárad ind. 4 25 1 48
			Velenceze ind. 4 38 2 01
Érkeznek:			
Budapest—Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	1 48	7 15	3 42
Velenceze	2 12	—	4 04
Szeged—Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	9 32	8 30	5 30
Kolozsvar—Nagyvárad.			
	Személyvonat	V. v.	
Velenceze érkezik	10 37	11 10	7 51
Nagyvárad érkezik	10 44	11 17	8 00
Arad—Nagyvárad.	Gyoma—Kót—N.-Várad		
	Sz. v.	V. v.	V. v.
Nagyvárad érkezik	9 31	Nagyvárad érkezik	10 05 8 00
Ermihályfalva—Nagyvárad.	Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.		
	Vegyes v.	V. v.	Th. v.
Nagyvárad érkezik	8 10 9 14	Velenceze érkezik	10 53 8 58
		Nagyvárad érkezik	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p.-ig terjedő **éjjeli időt** jelzik.

V e g y e s e k.

Elivott milliók. Egyik bécsi mértékletes-ségi egyesület, mely az iszákosság ellen küzd, érdekes kimutatást állított össze arról, hogy Ausztriában mennyi pénzt emésztt föl az alkoholizmus. A kimutaaás szerint ott évente 676,470.000 liter pálinkát, 5,455,600.000 liter sört és 322,000.000 liter bort isznak meg. Egy emberre átlag ebből 13 5 liter pálinka, 107 8 liter sör és 6 44 liter bor. Ez az élvezet pedig 1500 millió forintba kerül.

A Hentzi szobor. A királyi palota dunarészi szárnyának kiépítése mint az M. H. értesül — annak a vasból való emléknak eltávolítását vonja maga után, mely a Hentzi-szobor nevet vi-

seli. Ugyanis a királyi palota teljes kiépítése a nivóviszonyokat a várban megváltoztatja és a Szent György-teret nem kevesebb, mint két méternyel lejjebb kell ásni a mostani utszélnél, a mi maga után vonja azt, hogy e téren levő Hentzi szobrot is részeire szedve el kell onnan vinni a munkálatok miatt.

Kerékpár a posta szolgálatában. A kerékpárt először Fiumében alkalmazták véglegesen a postai és távirói szolgálatokra. Most már a drótok repülő hreit kerékpáron repülő sportfér-fiak viszik szét a közönség közt, a mely nagyon meg van elégedve a fin de siècle ujtással. Gyorsabb és biztosabb, mint a gyalogosok.

N y i l t t é r.

Előleges jelentés!
Uj! Korszerű férfi-szabó-üzlet! Uj!
Kossuth Lajos-utcán (Mezey-ház.)
Baum J. S. Nagyvárad
ezég alatt folyó évi május hó elsején férfi-szabó üzletet nyitok.
Tizenhatsz év e szakmába vágó tapasztalatom feljogosít azon reményre, hogy t. ismerőseim, barátaim és a mélyen tisztelt közönség pártfogására számíthatok. A legdivatosabb és legkitünőbb szöveteket tartom raktáron. Kitünő szabásért és gyors, jutányos kiszolgálásért kezeskedik e téren ismert nevem.
Kiváló tisztelettel
BAUM J. S.
férfi-szabó üzlete
Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

Eladó ablakok.

Több, teljesen kész vasalt ablak **olcsón eladó.**
Értekezhetni Zöldfa-utca, Diamandy-ház, emelet.

Legjobb
bajor-féle sör
sötét és világos minőségben
márczius 15-től kezdve
nagy üveg 13 krért
kapható:
Steiner M. Albert-nél
N.-Piacz tér (Knapp-ház)
Vidéki megrendelések az adó leszámítása mellet gyerasan és pontosan eszközölköttek.

Blousok,

Gyermek-ruhák és felöltők,

Napernyők

Freyberger A.

feltünő szépek kaphatók

nagy kézimunka
kereskedésében
Nagyváradon.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!
LEBOVITS RUDOLF és Társa

férfi-szabó üzlete
 Nagyvárad, Olaszi, főutca, Bartsch-palotával szemben.

A tavaszi idényre

nagy választéku ruha-szövet raktárt
 rendeztünk be 364

Elegáns szabás és legjobb kivitelről
 t megrendelőinket előre is biztosítjuk.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!

KLEIN M.

ékszer- és óra-raktára,
 Nagyvárad, Kossuth-utca.

Alkalmi vétel
 mindennemű ékszer, ezüst,
 arany, nickel s fali inga
 órákban.

Aranygyűrűk (14 karátos)
 2 frttól feljebb.

A milleniumot

tekintethe véve

kizárólag

kész női felöltő-áruházamat

oly nagy választékkal láttam el és gyári szabott áruim oly
 olcsók,

hogy bármely fővárosi üzeggel versenyezhetek.

Nemes Miklós

N.-Várad, Lévy Palota Köröspart Corso.

ARANYI ALBERT

fűszer-üzlete Nagyváradon, Kert-utca elején.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,
 Kert-utcán fennállott Held S. József-fele fűszer-üzletet megvettem és azt

ARANYI ALBERT

üzég alatt tovább fogom vezetni.

Midőn ezt a n. é. közönség tudomására hozom, egyben ajánlom a legjobban be-
 rendezett fűszer-üzletemet, melyben mindennemű fűszer-, anyagáruk, ásvány- és gyógyvizek,
 valódi francia Cognac, rum és mindennemű szeszes italok, jutányos árak mellett a leg-
 pontosabban szolgáltatnak ki.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, vagyok tisztelettel

Aranyi Albert.

592

Telefon-összeköttetés.

SZANDICZ ADOLF

női divatáru-háza

Bémer-tér. NAGYVÁRAD, Bémer-tér.

Női konfekció gazdag választékban.

Valódi párisi és berlini modellek.

Ruhakelmék nagy raktára a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben.

Vásznak és asztalneműekben

egyedüli raktára

az Oberleitner E. és fiai császár és kir. szabadalmazott vászon-gyárnak.

Szőnyegek, napernyők, férfi-divatban különlegességek.

Kivánatra árjegyzékek vagy minták bármintve megküldetnek.

Stern Lipót

férfi-szabó

Nagyvárad, főutca, Bazar-szoros.

Tavaszi idényre

legújabb divatu
 szövetek

gazdag választékban.

A mai kornak megfelelően berendezett

régi jó hírnevű üzletét

ajánlja a t. közönségnek.

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvállal és pontosan teljesít úgy helybeli, mint
 vidéki mindenféle szakmába vágó megrendelé-
 seket mérsékelt árak mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és
 pontos szétküldés következtében, rendes időben
 és sértetlen állapotban érkeznek.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesí-
 teni, hogy Nagyváradon, a Szt.-László-
 téren fennállott Hönisberg N. F.

fűszer-, csemege-

és borkereskedést

a „Fehér kutyához“

megvettem és azt

BODÓ IMRE

bejegyzett üzég alatt tovább fogom vezetni.

A t. közönség szives figyelmébe ajánlom
 fűszer- és csemege-áruk, saj-
 tok, hideg felvágottak,

valódi francia pezsgők és Cognac

Chinai orosz theák, tea-kenyér,
 déli gyümölcsök, kertészeti és mezőgazdasági
 cikkek nagy raktárát.

Mindenféle ásvány- és gyógyviz kapható.
 Jutányos és pontos kiszolgálást előre is
 biztosítva, maradok

kiváló tisztelettel

BODÓ IMRE.

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagyvárad mellett.

Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól fél, kocsin $\frac{3}{4}$ órai távolban. Május-augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepeken 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Az új vasúti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van.

Az európai hírű 49°C meleg természetes hévíz javulva van; az ízületek és izmok csuszos bántalmánál, idült s különösen savós ízületi löböknek, csonttörések és ficamok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynek és annak különböző alakjainál; ideghajknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajknál végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a máh mögötti és közötti izadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmánál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Allandó fürdőorvos: **Dr. Kazay Kálmán.**

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 krtól 3 ft között váltakozik.

Gyógytrem (Cursalon) hírlapokkal, zongora és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdőtelepen és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön is vannak rendszeresítve. Allandó kitűnő zenekar. Prospektust kívánatra küld a

546

fürdőkezelőség.

Legelőnyösebben vásárolhatni

szolid és izléses

úri-, fiu- és gyermek-ruhát

szabott árak mellett

NEUMANN M.

cégnél

Nagyvárad, csakis Kiskülfő (Lévay-ház.)

RAKTARAK:

Budapest, Arad, Debreczen, Temesvár, Fiume, Ujvidék, Zágráb, Belgrád, Serajevo, Trieszt, Nisch, Sofia stb.

Osztály - Sorsjegyek

kaphatók

K. FRANKL MARI

tőzsdéjében.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközök. — Nyeremény-jegyzéket ingyen küldök.

Gazdálkodók, vendéglősök, szatócsok és kimérők

szíves figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy a már 12 év óta fennálló rum- és likőr-gyáramat f. évi márczius 1-től

SZESZ- és pálinka-

nagykereskedéssel

kibővíttem.

A pénzügyigazgatóságtól nyert engedély folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy 100 literen felüli mennyiséget — tetszés szerint összeállítva, szesz-, közönséges- és gyümölcs-pálinka, — ugyazintén minden fele szesz-különlegességekből,

regale s fogyasztási adómentesen a legjutányosabb napi árban kiszolgáltathatok.

Raktáram: Szent-László-tér (Zsiga-fundatio épület 250. sz. troda: fiók-üzlethelyiségemben, Kert-utca sarkán, hol mindennemű különlegességeket kis mértékben árusítok.

Tisztelettel

Weisz Náthán.

Telefon-összeköttetés!

Gazdálkodók figyelmébe!

Az 1888. XXXV. italmérsi törvényzikk 5. §-a szerint a mezőgazdasággal foglalkozók 100 liter mennyiségű pálinkát cselédjeik és munkásaik részére regalia-adó mentesen beszereshetik és saját jogositott helyi regale-bérlőjének sem fizetendő meg a regalia-adó, erre külön pénzügyigazgatósági engedély szükséges, melynek beszerzésére bővebb felvilágosítást szívesen nyújtok tisztelt vevőimnek.

336

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy divat-üzletemben

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből egyes ruhák, ugyazintén méteráru, a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legujabb szines és fekete selymek nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben eredeti modellek után készülnek.

A legdivatosabb napernyők nagy választékban.

Szőnyeg és függöny nagy raktár.

Villany-világítás!

Szent-László gyógyfürdő (Püspök-fürdő.)

Nagyvárad mellett.

Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben.

Telefon a nyár folyamán lesz berendezve.

Hazánk legrégebbi gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az ipozás berendezésű uri- és női tükörfürdők, kabin- és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dúsan felszerelt gyógypihenő termek.

Fürdőzésre javalva van: az ízületek és izmok csúszos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, esonttörések és ficzások után visszamaradt fájdalmaknál; köszvény-nél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitűnő sápkór, vérszegénységnél, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógymódnál, calciumsulfid sok gazdag tartalmánál fogva kitűnő hatása **görvély** és **angolkór**nál, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, táncvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor tüzene.

Evad: május 1-től szept. 31-ig. Főevad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóevadban 30% ármérséklet.

Restaurációt Kovács László budapesti hírneves főszakács vezeti, étkezés á lá carte, á lá couvert.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja. Olcsó és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. FILKOR LAJOS.

A fürdő újabb berendezésénél és felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és sikerdus gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát és pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Czeglédy Sándor,

fürdő-bérlő,

Villany-világítás!

Nyomatott Laszky Armin könyvnyomdájában Nagyváradon.

Villany-világítás!

Villany-világítás!